

in po naglosti korakov sem sodil takoj, da mora biti ženska. Ker ljudje, zlasti ženske, tamkaj v zimskem času najraje ostajajo doma, se mi je zdelo čudno, kdo naj bi bil. Zato sem postal in sem se ozrl. In čisto zoper svoje hotenje in kljub vsemu upiranju, sem bil ne-nadoma ves neznamen in majhen, ko sem res ugledal žensko, ki je hitela, na vso moč hitela za menoj. Sunkoma in ne da bi bil vedel kako, sem se domislil Martine. Stal sem kakor pribit, nisem mogel naprej in nisem mogel nazaj, — ženska pa se mi je bližala s tako naglico, kakor da gre za pol sveta. V svesti, da zrem Martino pred seboj, sem ne vem po kakšnem nagonu zatisnil oči in sklonil glavo. Obhajalo me je tesno, neka dotlej neznana muka, a koraki so se bližali vedno jasneje, dokler nisem razločil izmed hreščanja snega mehkega šušljanja ženske obleke. S silnim naporom sem dvignil glavo in odprl oči. Pred menoj je stala istinito — moja žena in mi je vsa razgreta pojasnila:

«Cigarete si pozabil doma, pa sem stekla za teboj. Kaj bi počel na potu brez tobaka?»

Tone Gaspari:

Pesmi splavarjev.

1. Odhod.

Sv. Marka sam na bron udarja:
«Hoo, splavarji, Sava pada, pada,
vali več ne svedrajo uporno,
v ozke struge so prelili se pokorno
in hitijo s cesto od zapada
tja, kjer zgodnje, zlatokrile
bliske ustvarja vztočna zarja...»

Žile so splavarjev se krvi napile,
vesla so zavzdihnili... In splavi
so zleteli kakor čiger jata bela —
z vodo so prekrižali splavarji čela:
«Daleč doli solnčijo se srbska sela,
sv. Marka, tebi bodo pesmi tam zvonile,
če nas srečno spelješ po hrvaški Savi.»

2. Slovo.

Ob kolenih Savinja
kakor žolč še rohni
črez tolmune —

tri dni in tri noči
 moj dom bo splav,
 ki me pelje v Romune.

Zahod je še teman,
 ali na severu
 se obzor že umíva —
 moja ljubica,
 ki poje sopran,
 se rada z židano ruto pokriva.

V nedeljo pri maši
 bo na kelihu
 in na koru pri nas solnce zapelo —
 v Romuniji bo sejm,
 in pri prvi čaši
 se bo moje srce za ljubico razbolelo.

3. Vožnja.

O, koliko je čeri!
 Pa stisnemo pesti
 in mišice skočijo
 in vesla počijo
 ob valove —
 splav se zaziblje,
 se vzpne,
 se razgiblje
 in pade — blusk! —
 voda po dilah
 spet v štiri strani
 odbeži —
 še enkrat
 v mišicah in žilah zagori —
 in splav mirno
 po gladki Savi zdrči...
 Daleč za nami
 nas mrko zrejo čeri. —

4. Misli ob vrnitvi.

Kot leteči zmaj
 vlak hiti, beži...
 v Savi vsepovsod
 tvoj obraz blešči...

ti boš kmetica moja,
 jaz tvoj splavar,
 ti boš rodila jih v zlati pšenici,
 jaz jih bom v Savi krstil,
 ti boš dojila jih v vinski gorici,
 jaz jih bom v šumi učil
 vezati splav...
 to rod ne bo sanjav:
 kot polje, Sava, vinograd in gozd
 tako bo zdrav! —

Milan Fabjančič:

Pod Kamnom.

(Tragedije zadnje dejanje.)

Osebe: Invalid (na berglah in z zavezanim očesom; 29 let).

Njegova žena (27 let).

Otrok v zibelki.

Čas: Zimski večer.

Podstrešna soba z oknom v ozadju in vrati na levi; sredi sobe gola miza z dvema stoloma in prižgano lučjo; ob steni odprta prazna omara; v kotu gašperček. Žena sedi za mizo, krpa invalidove hlače; pri postelji, po kateri je nametano nekaj obleke, cunj in kuhinjske posode, nizka kmečka zibel. Žena je nekoliko trenutkov sama. Zunaj se začuje štorkljanje z berglami po stopnicah. Invalid vstopi, žena se ne ozre. Oblečen je v zakrpano vojaško obleko, na glavi ima pokvečen klobuk; vinjen.

Invalid (postoji in gleda ženo): Bog daj dober večer! (Ni odgovora.) Nič za to, četudi ne odzdraviš; saj se poznavam! (Pride k mizi, se vsede in položi bergle na mizo.) No, vidiš, to je pa moja tretja in četrta noga. Štiri noge imam kakor konj in vendar hodim pokoncu. (Iz malhe, ki je ne odloži, privleče steklenico žganja in jo postavi na mizo.) Tole sem pa danes priberačil in toliko sem že spil; dobra bera je bila, kaj?!

Žena (vzroji): Ti si kupil žganja, krava pijana...

Invalid (se pikro zasmeha): Kajpak, sem vedel, da ti bom ustregel!
 Na, pij!

Žena: Žri sam!

Invalid: Ne bodi tako huda, saj nisem mnogo pil; malo sem bil s prijatelji... Tako v temi šivaš, saj nič ne vidiš, revica! Bom pa jaz postregel, takole... (privije luč). Kako je sedaj svetlo!